

SZAKDOLGOZAT

OTDK Vizsgamunka

Dudás Viktória

Hanfu – A tradicionális kínai viselet napjainkban

2023.01.09.

Témavezető

Sárközi Ildikó Gyöngyvér

Konzulens

Fajcsák Györgyi

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
I. Mi az a hanfu	3
II. A hanfu általános leírása	4
III. A Han-, Tang-, Song-, Ming-dinasztia viseletéből beemelt elemek.....	6
IV. Qing- Mandzsu- dinasztia viselete	10
V. 20. század végétől a napjainkig a hanfu viselet	13
1. A stílus változása 1980-ig.....	14
2. Hanfu újraéledése és stílus 1980 után.....	16
3. 2000-es évektől a napjainkig.....	17
4. A közösségi média hatása a hanfu terjedésében.....	21
VI. Konklúzió és saját előrelépés a kutatással	23
VII. Felhasznált irodalom.....	25
VIII. Kérdőív.....	26

Alulírott Dudás Viktória (név) Y05SWN (Neptun-kód) ezennel kijelentem, hogy a KRE BTK keleti nyelvek és kultúrák alapszakán, kínai szakirányon írt jelen szakdolgozatom és OTDK vizsgamunkám saját szellemi termékem, amelyet korábban más szakon még nem nyújtottam be szakdolgozatként, és amelybe mások munkáját (könyv, tanulmány, kézirat, internetes forrás, személyes közlés stb.) idézőjel és pontos hivatkozások nélkül nem építettem be.

A dolgozat témáját a napjainkban trendként elterjedt ázsiai rövid videók adták, amik futótűzként terjedtek el a közösségi médiák számos platformján. Egyre nagyobb figyelmet kapnak a kínai fiatalok divatvideói, amelyekben mai szépségideálként megjelentek a tradicionális viseletek is. A régi korok újjáélesztése és a fiatal generáció ösztönzése a hagyományok ápolása iránt indította el bennem ennek a témának a mélyebb vizsgálatát. Szerettem volna megérteni a hanfu mai jelentését és a kínai tradicionális viselethez való kapcsolódását. Így olyan kérdésekre kerestem a választ, hogy miért született meg, milyen előképekhez kapcsolják, kik és mikor viselik.

Kifejezetten érzékeny kérdést vetett fel a kínaiak patriotizmusa és a tradicionális viseletük divattá válása, modernizációja és 'elnyugatiasodása'. Valamint a téma szakirodalma mellett a Magyarországon élő kínai ismerőseim részére készített kérdőívemmel igyekeztem több szempontból is rálátni a témára. A kérdőívemben megkértem a kínai családokat, hogy akár több generációra visszamenőleg is (amennyiben van rá lehetőségük) tegyék fel a kérdéseket a családtagoknak, hogy a lehető legtöbb szemszögből tudjam a kapott válaszokat összesíteni és elemezni. A kérdőív kilenc kérdésből állt össze, kifejtős válaszadási lehetőséggel. Ezt tizenkét családnak küldtem el, akik segítettek további családtagokkal és barátokkal kitölteni az ívet, hogy minél tágabb rálátást adjon a téma feldolgozására. Összesen huszonhárom főtől (családon belül többen is válaszoltak, ezt külön kitöltésnek számoltam) kaptam válaszokat. Nem mindenki tudott vagy szeretett volna minden egyes kérdésre felelni, így átlagoltam a válaszokat, ezekből készült el az alábbi dolgozathoz használt anyag. Függelékként a munkához használt kérdőívet is csatolom a dolgozatom végére. A dolgozathoz felhasznált illusztrációk mai hanfu divatbemutatók kifutóin látható modellek.

I. Mi az a hanfu?

A tradicionálisnak tartott kínai viselet, más néven hanfu (汉服), napjainkban egyre inkább elterjedt öltözködés a kínai fiatalok körében. Egyre nagyobb népszerűségnek örvend a ruházat mind a hétköznapi utcái viseletként mind ünnepi viseletként. A hanfu, jelentését tekintve Kína legnagyobb nemzetalkotó etnikai csoportjának, a han nemzetség

hagyományosnak gondolt viselete. A hanfu' elnevezést 2003-tól használják, előtte a fogalom nem létezett.

2003. november 22-én viselt először nyilvánosan az utcán ilyen tradicionálisnak tartott ruházatot Wang Letian kínai mérnök. Ez a látvány rögtön az újságok címlapjára került, hiszen nem volt mindennapi látvány.¹ Innen datálható a hanfu megszületésének a gondolata, amely sajátos módon összekapcsolódott a kínai hagyomány ápolásával és a kulturális identitás elmélyítésével. Habár világos volt a törekvés egy tradicionális kínai viselet bevezetésére, rengeteg kérdést felvetett ez a mozgalom az emberek számára. Kína történelme során igen sokféle kultúra és etnikum keveredett, így a legnagyobb kérdés nyilván az, hogy a hagyományos kínai viselet mely dinasztiák viseletére épít, melyik történelmi korszakhoz nyúlik vissza? Évezredekkel ezelőtt a Kínában legnagyobb népességszámban jelen levő Han nemzettség az ország peremterületein külső nemzetiségekkel, barbár népekkel érintkezett. Az így létrejövő kapcsolatok és befolyások kultúrái és szokásai a Han népesség napjaiba olvadtak vagy esetlegesen új szokásként vertek gyökeret az ország különböző pontjain.² Történelmi szempontból vizsgálva nem létezik hanfu, ez egy mesterséges, modern fogalom a tradicionális viseletre. A dolgozat alatt a nagyobb dinasztiák stílusjegyeit végig nézem, a modern jegyek közül melyik korszakból mit emeltek át. Ennek megfelelően hogyan alakult ki a mai divat, mennyi egység és kor adja a stílusjegyeit.

II. Hanfu általános leírása

Habár külső szemmel nézve a tradicionális kínai ruhák szinte ugyanolyanok, legfeljebb színben vagy mintában van eltérés a darabok között, igen sokféle változat létezik. Szabás tekintetében, hosszúság kérdésében vagy akár a gallér hajlásának irányát tekintve. Hogy mit tekintünk tradicionális hanfunak, sok kérdés lengi körül, ugyanis rengeteg formáját ismerik a ruhának, de a modernizált darabokkal bővítve a kínálatot még inkább szélesedett a lehetőségek tára. A modern divatot tekintve inkább az önkifejezés a fő mozgatórugója a hanfu viseletnek, mintsem az alkalmazkodás. A globalizáció és Kína nyitása a külső országok felé lehetővé tette, hogy a

¹ Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

² Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

kultúrák és alkotóik közötti kölcsönhatások cserélődjenek, inspirációt adjanak és tovább fejlődjenek.³ Az általam kiküldött kérdőívekre kapott válaszokban jól látható volt, hogy a fiatalabb generáció birtokában lévő Hanfu elemek már a nyugati divat hozadékát is magukban rejtik, szűkebb szabásúak, kifinomultabbak, akár csak felső részek, melyek jobban illeszkednek a mai társadalom által elfogadott ruha ideálokhoz, mint az idősebb generáció kezében lévő bővebb, fakultabb, többnyire egyrészes ruhák.

A férfiak által viselt darabok egyrészt általában bő szabásúak, lepelszerűek. A gallérjuk jobbra záródik, ujjaik szélesek. Másodrészt jellemző volt a férfidivatra a kerek nyakú kabát, ami pedig a későbbiekben a japán császár ruhavariánsainak az alapja lett.⁴ A nők viseletére szintén két féle verzió volt a legjellemzőbb. Az egyik a szeparált, két részes hanfu, ami egy felső kabátból és egy alsó szoknyából állt. A másik fajta viselet ennek a módosított verziója, amikor már a két darabot egybevarrták és egy egyrészes ruhát csináltak belőle. Ez az egyrészes stílus sokkal jobban eltakarta a test vonalait, ami korlátozta a kihívó öltözködést és ezáltal kevésbé vonzóvá tették a nők fizikai érintkezését a férfakkal.⁵ A válaszadók között többen is voltak, akiknek volt olyan egyrészes hanfujuk, amit már az idő elteltével nem tudtak megmondani, hogy a férfi vagy a női családtagé volt-e. Ezek lényegében nemtől független, semleges dizájnnal bírtak, a kényelem, mindennapi viselet és a használhatóság volt a fő céljuk, nem a divat.

³ Aranyosi Zsuzsanna - *DLA értekezés és mester munka, A divat-öltözék kommunikációs szerepe a 21. században* - „ÁTLÉNYEGÜLÉS”, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola Budapest 2015

⁴ Prof. Bhavani RAMAN - *The Equal Cut: Translating the culture of modern hanfu as capital*, University of Toronto

⁵ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

III. A Han-, Tang-, Song-, Ming-dinasztia viseletéből beemelt elemek

A Hanfu viselet több színben létezik, különböző megjelenéssel és dizájnnal bír. Négy alfaját különböztetjük meg nagy csoportokban, a Han, a Tang, a Song és a Ming stílust. A Han-dinasztia (i. e.206-i. sz. 220) az egyik legmeghatározóbb korszak Kína történelmében (lásd a szavak fejlődéstörténetében, *hanrén*(汉人), *hanfu* (汉服), *hanyu* (汉语)). A ruhák és viselet stílusa ebben a korszakban sokszor változott. Három részből álló hanfu viselet volt a leginkább jellemző, ami egy felsőkabátból, ruhából és alá öltözetből állt,

amihez hozzátartozott egy széles ujjú ing és egy nyitott ágyékú szoknya, a díszítés és a hozzátartozók pedig általában jáde minták voltak, amik az övről lógtak.⁶ (1-es kép) A Han-dinasztia legismertebb hanfuja másrészt, a három részből álló ruhaköltemény mellett az egyrészes

darab volt, az alsó és felső rész összevarrásával. Színüket tekintve a Han-dinasztia inkább a sötét tónusú anyagaival dominált, a fekete, vörös és barna színek elterjedtek voltak.⁷ A jáde ékszerek napjainkig értékes és drága kiegészítők. A Han-dinasztia viseletének jáde ékszerei hasonlóan az értékrendet és gazdagságot mutatták egy-egy ruhán. Többféle lehetőségként jelentek meg a kiegészítők. Lehetek

a jádék díszes, mintázott hajtűvé faragva (2-es kép), nyaklánc díszeiként felaggatva vagy korongformára csiszolva és övdísznek használva. Voltak továbbá fülbevalók, arcdíszek, ruha gombok, ruhára varrt jáde kövek, cipőt díszítő jáde korongok vagy hajdíszek is. A *shuhe* hanfu egy szintén két részes ruha volt, ami a szegényebb réteg körében volt jelentősen elterjedt. A durva, olcsó anyagból készült kétrészes, főleg a munkás paraszti osztály mindennapi felöltője volt. Ennek a típusnak a könnyű anyaga és egyszerű szabása miatt a mai

1-es kép:

<https://eresztveny.eoldal.hu/cikk/nepviselet--tortenet/kinai-nepviseletek.html>

2-es

kép :Newhanfu.com

⁶ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

⁷ newhanfu.com – What is the Han-dynasty clothing

3-as kép:
newhanfu.com

napig ezt a fajta ruhát használják otthoni viseltre, kórházi vagy egészségügyi ellátásokhoz és sportokhoz is.⁸ (3-as kép)

A Tang-dinasztia (618-907) alatt élte Kína a virágkorát, tekintve a művészeteket (ebből a korból ismerjük például Li Bai /李白/ műveit vagy Wang Wei /王维/ verseit és festményeit) és a buddhizmus felvirágzását. A Tang-dinasztia idejében az akkori fővárost, Chang'an-t különböző etnikumú és származású emberek lakták, ezért a kultúra keveredése elkerülhetetlen volt. Az uigur, tibeti és

elvétve japán vagy koreai lakosok mind hozták magukkal a sokszínű történelmüket és viseletüket.⁹ A ruha tükrözi a korszak nyitottságát és a kultúra virágzását.¹⁰ A ruhák színét élénkség jellemezte, gazdag redőzés valamint változatos árnyalatok.¹¹ A dinasztia korában a nők inkább az arcra fordított figyelmet részesítették előnyben. Megjelenésben az arcra felvitt púder és a rúzs attrakciója állt a középpontban. A púder fehér volt, jellegzetes szépségideálja a kornak, ami azonban ebben az időszakban ólomból készült, ami bár jobban tapadt a bőrre és tartósabb volt, súlyos egészségügyi problémákhoz vezetett vagy akár halálhoz is.¹² Néhány nő homlokán sötét sárga festék volt fellelhető, valamint a szemöldökök különböző formára és vastagságra való festéséhez egy úgynevezett *dai* (戴) árnyalatot használtak, ami egy sötétkék pigmentet takart. Ugyanezt az árnyalatot használták a szemhéjak festésére és kiemelésére.¹³ A smink a Tang-dinasztia idejében erős, élénk, feltűnő volt. A korábban említett homlokfesték a kor egyik jellemzője volt, amely egy legendán alapszik. A legenda szerint egy hercegnő egy tavaszi napon elaludt a kertben és a homlokára esett egy virágszirom. Amikor felébredt, a szirmot nem tudta lesöpörni, de még lemosni

4-es kép: Jocelyn Neo and Li Yen – *Reviving Chinese, Han couture (Hanfu)*, Epoch Times, 2017.06-07.

⁸ newhanfu.com – What is the Han-dynasty clothing

⁹ Zhou Xun, Gao Chunming - 5000 years of Chinese Costume, China Books&Periodicals Inc., 1987.- 76.o.

¹⁰ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

¹¹ Tolma Laura – *Kínai divattörténet, ELTE*, 2021.03.23.

¹² Tolma Laura – *Kínai divattörténet, ELTE*, 2021.03.23.

¹³ Zhou Xun, Gao Chunming - 5000 years of Chinese Costume, China Books&Periodicals Inc., 1987.- 89.o.

sem a bőréről, ezért így maradt. Az udvarhölgyeinek annyira megtetszett a minta, hogy elkezdtek felfesteni a homlokukra a virág alakokat.¹⁴ Köszönhetően a

dinasztia gazdagságának, a nőknek több lehetőségük volt kiválasztani, hogy mit viseljenek,¹⁵ a ruhák többségében színpompásak voltak és selyemből készültek. Az egyik legismertebb Tang- dinasztiabeli női viseletet *Qin Xiong*

5-ös kép: History & Culture, *Types and Wear Styles of Tang Dynasty Women's Clothing*, 2020.11.10.

Ru Qun nek hívják.¹⁶ (4-es kép). Ez a stílus legjellemzőbb eleme a rövid felső rész, amit betűrve hordtak a hosszú alsó részbe. A felsőt megkötötték elég magasan a mellkason, a karok alatt. Ezen kívül természetesen rengeteg más ruhaváltozat létezett, amikből választani tudtak, mint például többek között bátrabb, kirívóbb szabású ruházatok jelentek meg, amik többet mutattak, a testet ölelő „köpeny” pedig egyenesebb szabású lett, jobban kiemelve a test természetes vonalát.¹⁷ A női viseleteknél a dekoltázs kivágottabb lett, a szoknya pedig magason, a mell alatt megkötve emelte ki a felsőtestet. A felső viselet egy rövid ing volt, melyet a szoknyába betűrve hordtak.¹⁸ Ebben a korszakban dominált még például a pibo (披帛), egy hosszú sálszerű anyagdarab, amit a vállakra lehetett teríteni, a karokon hordani, a nyak köré csavarni és számos más viselési formájának csak a képzelet szabott határokat. Visszafogottabb felső viseletnek hosszú ujjú blúzt is viseltek, úgynevezett *shanzit* (衫子), amelynek egyenes szabása és derék fölött véget érő hosszúsága volt. Ez a blúz adta az alapját a fent említett, népszerű viseletnek, a *Qin Xiong Ru Qun*-nek. Az ujjai szélesebbek voltak, de még egyenes szabásúnak mondhatóak. (5-ös kép)

A *Shanzi*-nek a gallérjain különféle minták voltak fellelhetők, a selyemfestményektől kezdve hívó relikviák ábrázolásáig. Ebben az időben mindennapos hordásra tervezték ezt a viseletet,

¹⁴ Tolma Laura – *Kínai divattörténet, ELTE*, 2021.03.23.

¹⁵ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

¹⁶ Jocelyn Neo and Li Yen – *Reviving Chinese, Han couture (Hanfu)*, Epoch Times, 2017.06-07.

¹⁷ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

¹⁸ Torma Laura – *Kínai divattörténet, ELTE*, 2021.03.23.

így az anyaga kényelmes, szellőző textília volt főként a kényelem szempontjából. Színeit tekintve nagy skálán mozgó paletta jellemezte, fehér, sárga, lila, vörös és kék is megjelenhetett a Hanfun. ¹⁹

6-os kép:

<http://en.chinaculture.org/classics/201>

A férfiak viselete, amely a legjelentősebb mindközül, *Beizi*-nek (背子) hívják. Ez a felső ruházat szintén rövid, a derék fölé érő szabással bírt, de a női *Sahnzi*-val ellentétben ez rövid ujjakkal bírt, ami később hatással lett a női viseletre is, jelképezve a szabadságot, hogy már a nők is hordhattak 'férfi' ruhákat. A férfiak viseletét befolyásolta a rangbeli elhelyezkedésük és társadalmi hovatartozásuk is. Minél feljebb álltak a ranglétrán, annál élénkebb színeket hordtak, hiszen a korszakban például a piros

színű anyag meglehetősen drágának számított. A zenészek ezzel ellentétben már alapszíneket, egyszerűbb ruhákat hordtak, míg a buddhista szerzetesek egy natúr anyagú, festetlen kelmét viseltek. A korszak jellemzője még a textil fejfedő a férfiak számára. Jellemzően hosszú haját hordtak, amit kontyban, a fej tetejére kötve viseltek. A textil fejfedőt a fejre illesztették, majd az abból kilógó két anyagcsíkot a kontyba kötött haj alatt megkötötték, hogy rögzítsék azt. (6-os kép).²⁰

A Song-dinasztia (960-1279) alatt a ruhák nem sokat változtak. Lényegében az előtte uralkodó Tang-dinasztia stíuselemeit örökítették tovább. A világos, virágzó stíuselemek és az egyszerű, elegáns viselet továbbra is fennmaradt.

¹⁹ History & Culture, *Types and Wear Styles of Tang Dynasty Women's Clothing*, 2020.11.10.

²⁰ Torma Laura – *Kínai divattörténet*, ELTE, 2021.03.23.

7-es kép:

<https://www.aliexpress.com/item/1005003180175070.html>

A Ming- dinasztia (1368-1644) az utolsó, kínaiak által uralt dinasztia. Ebben az időben a fő stílusjegy, a földig érő ruhák és szoknyák rakott technikával készültek. Ennek a korszaknak az újítása, ami a mai hanfu viseletben is megtalálható, a szalagok helyett könnyebbség és egyszerűségképp bevezetett rögzítők. Kevesebb dísz, kötés, stóla található a Ming-dinasztia ruháin, ezzel sokkalta inkább leegyszerűsödött a viselet. A felső ruházat hosszabb lett, ezzel optikailag nyújtva a testet, ami a korszak szépségideálja szempontjából fontos volt. A felsők és kabátok egyenes szabásúak lettek az előző dinasztiák szűk szabású darabjaival ellentétben. (7-es kép) Ezek az egyenes, bővebb vonalak jellemzik a mai taoista viseletet, a *daopaot*. A férfi viselet legfőbb jellemzője a kerek gallérú felső ruházat, ami a mai hanfu leginkább visszatérő eleme.²¹ A korszak

legdivatosabb eleme a *pifeng* (披风), amely egy férfiak és nők által is szívesen hordott stílus. A legfőbb jellemzője az egyenes szabású gallér és a rendkívül nyitott, széles ujjak a felső szabásán.

IV. Qing-Mandzsú-dinasztia viselete

Az alább bemutatott dinasztia alatt habár a korában, történelmi értelemben vett tradicionális viseletet betiltották és új viselettel felülírták, a mai hanfu, hasonlóságaiban ezekkel az újonnan bevezetett ruha jellegzetességekkel is bír. Főleg a férfi kabátok és zubbonyok alapjai ebből a

²¹ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

dinasztia korból eredeztethetőek és modernizálással bár, de a Mandzsu –dinasztia alatti viseletet láthatjuk viszont ma.

A Qing-Mandzsu-dinasztia (1644-1912) idején nemcsak az uralkodó császári hatalom etnikuma változott, de a ruházat és a mindennapi élet is változásokra kényszerült. Az emberek tíz napot kaptak rá, hogy a mandzsu hagyomány szerinti hajviseletet vágassanak és a ruháikat is a mandzsu hagyományos viseletre váltsák. A hanfu viselet be lett tiltva, jelezve a kínai dinasztiák végezetét és egy új hatalom megjelenését. Minél magasabb rangot képviselt valaki, annál inkább mandzsu öltözetet kellett hordania. A hivatalnokok mandarin kabátot kellett, hogy viseljenek egy hosszú ujjú ruha fölött

(8-as kép). Ezek a ma 'kínai gomboknak' hívott díszek, amik a mandarin kabáton láthatóak.²² A hosszú, világos ruha egyszerű szabással bírt, ennek a neve *pao*. Egy másik, népszerű mandzsu viselet egyszerű anyagból készült, rövid ujjú szabással rendelkezett, aminek felfújott, puffasztott

8-as kép: <http://www.china-cart.com/d.asp?a=Chinese+Ancient+Qing+Dynasty+Manchu+Mandarin+Jacket+Prince+of+Qianlong+Costume+for+Men&d=332507>

hatása volt, valamint a derék fölött véget ért az anyag, hogy a lovaglásban ne gátolja őket.²³ A fejet ehhez egy tipikus mandzsu kalap fedte, a *bihai*.

A császári viselet hivatalos eseményeken a *mianfu* (棉服) volt, amihez a díszes, egyedi korona hozzátartozott. A korona magasra húzott, henger alakú, aminek a tetején egy téglalap alakú anyag húzódik. Ennek a lapnak ez eleje lekerekített, a hátulja szögletes, ezzel szimbolizálva a föld és ég harmóniáját. A korona henger alakú részében található volt egy hajtű, aminek nemcsak a haj megtartása volt a célja, hanem egy hosszú dísz is lógott róla a fülig. Ennek, a pont a fülig érő dísznek azt a jelentést tulajdonították, hogy a császárnak nem kötelessége mindenre hallgatni, önálló döntéseit is szívesen fogadják. A császári viselet hozzátartozója volt még az úgynevezett sárkány köntös, a *longpao* (龙袍). A sárkány köntös a Tang-dinasztiától kezdve hivatalos császári viselet. Formális eseményeken a köntössel hozzá tartozó övet, kalapot

²² Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

²³ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

vagy fejedőt, gallért és kabátot kellett viselnie a császárnak.²⁴ Az uralkodó kiváltsága volt továbbra is a sárga szín és a sárkány köntös viselete, de előfordult, hogy ajándékként az alattvalóinak kedvezett velük vagy külön engedéllyel szabadon viselhetővé tette némelyik nemesnek vagy kiváltságosnak. Ez később státusz szimbólummá vált a gazdagok és nemesi származású emberek körében. Divattá vált ezeknek a daraboknak a közszemlére tétele, főleg formális eseményeken. Figyelni kellett viszont, hogy az engedélyezett darabok sosem lehettek olyan díszesek, mint a császáré. Az uralkodó köntösére kilenc sárkány volt hímezve, mert a kilenc szó (*jiu* – 九) megegyezik kiejtésében a hosszú szóval (*jiu* – 久). Ezzel kívántak hosszú életet és hosszú uralkodást a császárnak.²⁵

A női viselet a Qing-dinasztia idején, formális eseményeken egy kabát volt, aminek a szabása egyenes volt, kihozva ezzel a test vonalát, valamint széles ujjakkal rendelkezett. Gallérja felfelé álló, szorosan begombolt volt, ezzel elegáns és visszafogott kinézetet biztosítva a viselőjének. Ez a gallér típus a mai női felsők és ruhák leginkább közkedveltebb, leggyakrabban használt stíluseleme. A kabát hossza nagyjából derékig ért és ezt egy rétegzett szoknyához vettek fel, az alá pedig nadrágot húztak. Ez optikailag erős, természetes végtagokat mutatott. Az alacsonyabb osztálybeli nők viselete egy szoros ujjú kabát volt, valamint egy úgynevezett „Horse Face Skirt”(马面裙), ami egy hosszú szabású, földig érő ráncolt szoknya (9-es kép).²⁶ A korszakban a nőknek szinte kivétel nélkül szoknyát kellett viselniük. A legfőbb és legelterjedtebb szoknyákból három főbb fajtát különböztethetünk meg. A 'holdvilág szoknya' jellegzetessége, hogy minden redő, minden hajtás más-más színű. Jellemzően rakott technikával készült. A 'halpikkelyes szoknya' nagyobb anyagdarabokból állt össze, amelyek részben fedték

9-es kép:

<https://www.fashionhanfu.com/2021/07/28/horse-face-skirts-collocations/>

²⁴ Liu Yang – *Where Dragons Dwell: 'Power and Beauty in China's Last Dynasty'*, Orientations, Volume 49 Number 1, JANUARY/FEBRUARY 2018

²⁵ Torma Laura – *Kínai divattörténet*, ELTE, 2021.03.23.

²⁶ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

egymást, mint a halpikkelyek, innen eredeztethető a neve is. A 'főnix farok szoknya' vékony, hosszú csíkokból tevődött össze, melyeket egyenként hímeztek és festettek és ezután varrták össze.²⁷

A Qing-Mandzsú-dinasztia ideje alatt az addig fejlődött és kínai tudatban élt tradicionális ruhák viseletét betiltotta a hatalomra jutott dinasztia. A hivatalnokok és a magas osztálybeli rangot képviselők mandarin kabátra és mandzsú tradicionális öltözetre kellett, hogy váltsák az eddigi ruháikat. Csupán az alacsony osztálybeli néptömeg hordta a hanfut, ezért szinte kiveszett a köztudatból a kínai viselet.

V. 20. század végétől a napjainkig a hanfu viselet

Az elmúlt években teret hódított az ázsiai kultúra, zene és divat a mindennapokban. A 21. században előtérbe került a kínai tradicionális viselet²⁸ valamint ezeknek a szimbolikus, mélyen gyökerező jelentése is. Ezekre a szimbolikákra a későbbiekben folyamatosan kitérek még. A saját kutatásként összeállított és elküldött kérdőívek válaszait ebben a részben fogom felhasználni, elemezve és megismerve a mai kínai fiatalság viszonyát a tradicionális viselethez.

Hanfunak csupán 2003 óta hívják hivatalosan az öltözetet. 1644-től kezdve a Mandzsú Qing dinasztia idejétől a mandzsú ruhák különböző, lokalizált változatai voltak fellelhetők a kínai térségekben. A kínai azonosságtudat és a patriotizmus jegyében a császárság bukása, 1911 után a Han kínai nép, a legnagyobb kínai etnikum kínaiságára utalva és erősítésére kezdték el bevezetni a köztudatba a ma is ismert elnevezést. A kínai tradíciók iránti szeretetet hivatott jelezni az öltözet visszahozása a köztudatba, amit szerettek volna a mindennapok részévé

²⁷ Torma Laura – *Kínai divattörténet*, ELTE, 2021.03.23.

²⁸ Du Xin – *Symbolic Boundary and Cultural Awakening of Hanfu* , 2021, 9th International Education, Economics, Social Science, Arts, Sports and Management Engineering Conference

tenni.²⁹ Sok kérdést felvetettek a ruhával kapcsolatban mind a divat hozzáértői, mind a kínai lakosok, mind a hanfu szerelmesei. Többek között a legnagyobb kérdőjel az elnevezést illette. Miért pont *Han* (汉)? Kína legnagyobb lélekszámával rendelkező népcsoportjára, a Han nemzetiségre reflektálva választották az elnevezést. Habár 56 etnikai csoport él Kínában, a korai időktől kezdve pedig a dinasztiák sokasága megannyi különböző stílusú hanfut adott, mégis ez az elnevezés maradt a legideálisabb. Patriotista, kifejező, kínai tradíciók iránti szeretet mércéje, amelyet igyekeztek nem erőszakos módon megmutatni és közölni nemcsak a kínai néppel, de egyre távolabb a határokon túl is.³⁰

1) A stílus változása 1980-ig

A mandzsu birodalom bukása után a stílus és az addigi divat változott. A mandzsu hajviseletet, a fonatokat levágták, a mandarin kabátokat és a Qing-dinasztia udvari viseletét pedig felváltották a modernebb darabok. Akkoriban Shanghai lett Kína divat fővárosa, ahová az 1920-30-as években gyorsan beköltözött a sztárkultusz.³¹ Az új filmek tömegei jelentek meg, magazinok, a média és a plakátok pedig hatással lettek a divatra.³² A külföldön tanuló diákok hazatérve hozták magukkal a nyugati divatot és már nem cserélték le a mandarin zubbonyokra és a tradicionális ruhákra az öltönyöket, a jellemző, élére vasalt nadrágokat és a cipőket.³³ Habár a nyugati hatás erősen érezhető volt, a tradicionális ruhák sem tűntek el és merültek feledésbe, ugyanakkor modern kinézetet kaptak. A *qipao* (旗袍), a női viselet szűkebb szabású lett, amely kiemelte az alakot és két oldalt magas kivágást ejtettek rajta (10-es kép). A Qing-dinasztia idején a nemes származású Han kínai nők viselhették ezt a ruhát, kiegészítve az akkoriban elfogadott hajviselettel és cipővel. A mandzsu

10-es
kép :<https://www.9fuda.com/nice-lace-hem-velvet-chinese-dress-qipao-cheongsam.html>

²⁹ Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

³⁰ Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

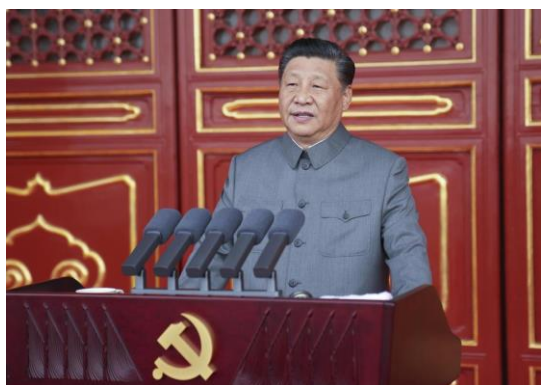
³¹ Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

³² Wu, Juanjuan - *Chinese Fashion: From Mao to Now* (Dress, Body, Culture). Oxford: Oxford International Publishers, 2009.

³³ Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

qipao laza szabású, hosszú ujjú, egyszerű, minta nélküli darab volt, míg ez a modernizált qipao szűk szabású, rövid ujjú vagy ujjatlan és gyakran színes, mintákkal teli anyagokat jelentett. Ez a stílusú ruha (a qipao) a modern tervezők legfőbb inspirációja a hanfu mai készítéséhez.³⁴ Az általam megkérdezettek közül a legtöbben ezt a stílusú ruhát birtokolják a mai napig. Az idősebb generáció (35-50 évesek) hosszú ujjú, legfeljebb térdig hasított, bővebb szabású ruhákkal büszkélkedhet, míg a fiatalabb generáció (18-25 évesek) már nagyobb számban tart otthon olyan modernizált darabokat, amelyek ujjatlanok, szűkebbek, magasabb felvágással rendelkeznek és esetlegesen nyugati újitó hatásra a mellkas/dekoltázs részén az anyagban kivágottak. Színváltozatokban főleg a kékes árnyalatok dominálnak a családoknál, virág mintákkal teletűzdelve, de egy-egy rózsaszín vagy halványabb piros darab is előfordult az általam megkérdezettek köreiben.

A férfiak körében az úgynevezett Sun Jatsen (*kínai ismertebb nevén Sun Zhongshan, 孫中山*) öltöny volt a divatos. Ezeket a zubbonyokat társadalmi rétegtől függetlenül, nemi hovatartozástól függetlenül hordták. Az öltönyökön gombokkal díszített zsebek voltak találhatóak, amiknek a szimbolikája igen erős, meghatározó. A négy gomb a négy hatalmi ágat jelképezte (a végrehajtó hatalmat, a politikai szervezeteket, az igazságszolgáltatást és a törvényhozást), az öt gomb a konfucianizmus öt erényét jelezte (emberség=*ren 仁*,

igazságosság=*ji 義*, szertartásosság=*li 禮*, bölcsesség=*zhi 智*, becsületesség=*xin 信*), a három mandzssettagomb pedig a három népi elvet hivatott jelenteni (a nacionalizmust, a demokráciát és a népjólétet). Ezt a fajta Sun Jatsen öltönyt veszik alapul a modern divatban is. Ma például Xi Jinping (习近平) is ilyet visel (11-es kép), Kim Jongun is

11-es kép:

<https://apnews.com/article/china-business-40f3904afdf751bc3edb6ea0afcb43bb>

ezt a stílust képviseli, valamint 2010-ben Karl Lagerfeld divatikon és tervező divatbemutatójának a kulcseleme is ez a darab volt.³⁵ A kérdőívre válaszolók

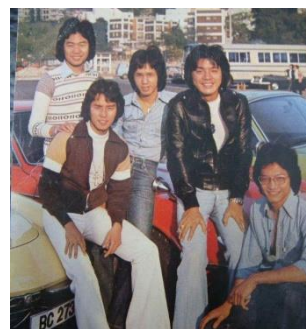
³⁴ MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

³⁵ Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

körében többen voltak, akik azt válaszolták, hogy a családjukban a férfiak ilyen vagy ehhez hasonló (már Mao öltönynek nevezett, mert Mao Zedong később ezt a Sun Jatsen zubbonyt veszi alapul és hozza be a mindennapi divatba) öltönyt birtokolnak. Ezek mind szürke vagy halványkék színűek, minta nélküliek. Egyszerű szabásúak, átlagban négy zsebbel bírnak. Két család visszaküldött kérdőívében szerepelt katonai vagy katonai viseletre hajazó öltözet. Megkérdezésekre valamint az olvasott irodalom alapján ez a szovjet hatásnak tudható be, ami Mao Zedong idején a marxizmus átható erejének és a szovjet minta követésének tudható be. Ezek a fajta 'divat ruhák' nemtől függetlenül hordhatók voltak, uniszexek, valamint az egyszerűség jegyében készültek.³⁶ Egyszínűek, fakó kék színnel bírnak vagy natúr színűek.

2) Hanfu újraéledése és stílus 1980 után

Az 1980-as évektől Kína nyit a külső országok felé. Kereskedelem, iparfejlesztésben és divatban egyaránt megnyílt a világ a kínai társadalom számára, nagyobb szabadságot élvezhettek a lakosok. A nyitás politikája lelkesedést, káoszt, zűrzavart és kreativitást hozott Kína mindennapjaiba.³⁷ Ez a divatban is meglátszott, ugyanis a ruhák változatosabbak lettek mind anyagválasztás szempontjából, mind a szín és minta változatosság szempontjából. Megjelentek a kiegészítők, a nyugati márkák pedig nagyobb hatást gyakoroltak a divatra.³⁸ A '80-as évektől kezdve nagyjából a következő húsz évben a nyugati divat ideálja határozta meg a kínai utcákat. A hanfu nem sokat volt látott és hordott, szinte teljesen kiveszett a köztudatból. Helyette az egyszerű pólók, nagy márkák ruhái hódítottak. A hanfu szoknyáit leváltották a farmernadrágok, rövidnadrágok, a zubbonyokat leváltották a toppok és a hétköznapi felső ruházat. Előtérbe került az addig ismeretlen és elvetett magas sarkú cipő is. A hajviseletet és az ékszereket Kínában is az erre az évekre jellemző dauerolt, feltupírozott haj divat követte. Gyakoriak voltak a trapéz nadrágok, a színes ruházat. Teljes mértékben nyugatias stílus volt látható mindenhol. (12-es kép)

12-es kép:

<https://www.localiiz.com/post/culture-history-hong-kong-fashion-trends-decades>

³⁶ Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

³⁷ Wu, Juanjuan - *Chinese Fashion: From Mao to Now* (Dress, Body, Culture). Oxford: Oxford International Publishers, 2009.

³⁸ Torma Laura – *Kínai divattörténet 2.*, ELTE, 2021. 04.13.

3) 2000-es évektől a napjainkig

Az új hanfu mozgalmat, vagyis a napjainkig zajló tradicionális ruha népszerűsítéséért folytatott munkát, megmozdulást, modernizálást és terjesztést 2001-ben az APEC csúcs által kirobbantott vita indította el. Az eseményen a kínai vezetés egy mandzsu-Qing-dinasztiabeli ruhát mutatott be kínai viseletként, ebből pedig a kínai polgárok, akik nem érezték testhezállónak ezt a fajta ruhát, vitát nyitottak a hanfu kérdéséről, ez pedig a médiában is reflektorfénybe került.³⁹ Az eseményen bemutatott és kínai tradicionális ruhaként előhozott darab a *tangzhuang* (唐裝) volt. Ez a felső kabát rész a ma talán egyik legismertebb 'kínai gombokkal'

13-as kép:

<https://www.chinatown-shop.com/en/15203-traditional-top-tangzhuang-white-cuffs-cotton.html>

rendelkező és kívülálló számára is könnyen 'kínaiaként' azonosítható ruhadarab. (13-es kép) A kabátnak négy fő jellegzetessége van: az álló gallérok, a szimmetrikus varrás (*duijin*), a 'kínai gombok' és a *Tanhua* mintázat.⁴⁰ A támogatói egy kínai szimbólumként tekintettek erre a darabra, amely egyenrangú imázst mutatott be a kínaiak oldaláról.⁴¹

Ennek következménye az is, hogy 2002-ben egy Zhao Junqiang nevű katonai önkéntes írt egy cikket egy katonai portálra, amely a hanfu és a kínai tradíciók kiveszéséről szólt. A cikk felkeltette többek érdeklődését és ezen a népszerűsége elindulva Zhao a következő éveket a Hanfu újraélesztésének szentelte. Úgy gondolta, hogy a hanfu a Han kultúra és ezzel együtt Kína jelképe is, így az ország és az ottani tradíciók terjesztése érdekében komolyabban

³⁹Torma Laura –*ELTE, Kínai divattörténet 2.*, 2021. 04.13.

⁴⁰newhanfu.com – Tang suit – Chinese traditional costume

⁴¹Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

foglalkozni kell a ruhával. A feltámadásával szimbóluma lehetne a kínai nemzetnek.⁴² Ez a téma viszont ismét felvetette a kérdést, hogy a hanfu melyik stílusábrázolásával reprezentálják Kínát. Mintegy száz különböző stílusa létezett a tradicionális ruhának, tekintve a dinasztiák változását, a korok preferenciáit, az újításokat és a társadalmi rétegek különböző darabjait. Mint már a Han-dinasztia stílusjegyeinél is említettem, a Han-dinasztia legismertebb hanfuja egyrésztes darab volt, az alsó és felső rész összevarrásával. Ennek a stílusú hanfunak a szimbolika erősen átszővi minden varratát és kialakítását. A kerek nyakstílus a harmóniát, a kerek egészet jelenti. Leírások szerint a cipőkkel, kiegészítőkkel, övekkel és selyemszalagokkal együtt összesen tizenkét darabból állt össze a szett, ez pedig a tizenkét hónapot jelzi. A lepel, a kabát gallérja pedig mindig baloldaltól a jobbra kell, hogy hajtsódjon. Így a baloldal, amit a *yang* (pozitív oldal) szimbolikájával azonosítanak, átfedi a jobb oldalt, a *yin* (negatív oldal).⁴³ További jelentésekkel bír még, hogy ha négy ruhadarabból álló költeményt választottak, akkor az a négy évszakra volt megfeleltethető, a széles ujjak és köpenyvarrások a Föld kerekességét és a már korábban említett harmóniát szimbolizálták. A *yin* és *yang* harmóniáját pedig továbbá még az alsó és felső ruházat kombinációja és összhangja is kiadhatta.⁴⁴ A hanfu továbbá - miután Kína csatlakozott a WHO-hoz - úgy gondolták, hogy a megújuló és reformálódó gazdasági kapcsolatok révén Kína és a világ többi országa között folyamatos érdekszféra alakul ki, így nagyobb teret kaphat, hogy megismerje minél több ember. Példa erre a 2008-as Pekingi Olimpiai játékok, amikor is Kína nemzeti tradicionális öltözetben jelent meg vagy a 2010-es World Expo is.⁴⁵

A tanácskozások és hanfu mozgalmak elindulása után 2006-ban kinyilvánították, hogy a modern hanfunak kilenc fő típusát különböztetik meg: 1. felső *yi* (egy keresztezett gallérú felső rész, amely általában a derék hosszúságú vagy hosszabb), 2. alsó *shang* (szoknya), 3. felső *ru* (egy keresztezett gallérú felső rész, amely derék hosszúságú vagy rövidebb), 4. alsó *qun* (szoknya), 5. hosszú zubbony vagy köpenyek, 6. *shenyi* (összevarrt felső és szoknya rész), 7.

⁴² Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

⁴³ Jocelyn Neo and Li Yen – *Reviving Chinese, Han couture (Hanfu)*, Epoch Times, 2017.06-07.

⁴⁴ Du Xin – *Symbolic Boundary and Cultural Awakening of Hanfu* , 2021, 9th International Education, Economics, Social Science, Arts, Sports and Management Engineering Conference

⁴⁵ Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

fejfedő, 8. cipő és 9. kiegészítők.⁴⁶ Ugyanebben az évben egy híres divattervező kinyitotta a világot a hanfu részére és a hanfut a világ részére. Wang Wei, Shanghaiból származik és 2006-ban a Who's Next (nemzetközi divat bemutató) díját bezsebelte, a Shanghai divathét alkalmával is megmutathatta a ruhakölteményeit, 2007-ben Párizsba invitálták a sikerei miatt és szintén Kína felé fordíthatta a többség figyelmét.⁴⁷ A divattervezők és a gyártók igyekeztek mindenki számára elfogadható darabokat alkotni, amelyek ötvözik a hagyományt a modernizációval. A kérdőívem és kutatásom során volt alkalmam megnézni néhány darabot a tradicionális ruhákból. Jó pár darabon már valóban modernizált elemeket lehetett felfedezni, például egy felsőn gomb helyett tépőzárat vagy patentokat láttam. Ezeket az újításokat a kényelem miatt vezették be és használják, ugyanis a régebbi hanfu darabok több részből álltak össze, hosszas volt az öltözködési folyamat, ráadásul a kivitelezésük és a varrásuk is nehézkes volt. Ennek orvoslására modernizálták a darabokat, de azt mondták, hogy ezeket kizárólag a napokban kapható, mai divattal összeegyeztethető ruhákon látni, amik nem hivatalos és elfogadott szabásai a tradicionális viseletnek.

A hanfu viselők többsége nő, felmérések és kutatások szerint 2017-2018-ban a hanfut viselők és ezt a stílust gyakorlók 88%-a női identitású volt.⁴⁸ A tradicionális ruhák többségében így is modernizálódtak, a női hanfuk és kiegészítőik változtak leginkább és ebből van a legtöbb változat. Mind szín terén, minták tekintetében, mind anyag és alak terén a női ruházat modernizálódott. Férfi viseletben már kevesebb változatot fedezhetünk fel, habár ezek közül is sokszorozódott a kivitelezés végeredményeként látott darab. A kérdőívem kitöltői szintén nagy többségben nők voltak, mert az ő ruhatáruk tartalmazott több féle tradicionális ruházatot, míg a férfiak körében egy, legfeljebb két darab volt jellemző. Nőknél fellelhető volt egy részes ruha, felső rész, kendők és kiegészítők, számos szín és mintázott változat, a férfiak ruházata egyetlen zubbony vagy egy ing volt. Anyagát tekintve a régebbi, tradicionálisan elkészített költemények még selyemből vagy selymet tartalmazó anyagból készültek, de ezekre nagyon oda kellett figyelni, ugyanis különleges mosási igénye volt egy-egy hanfunak és könnyen is gyűrődött. A

⁴⁶ Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

⁴⁷ Wu, Juanjuan - *Chinese Fashion: From Mao to Now* (Dress, Body, Culture). Oxford: Oxford International Publishers, 2009.

⁴⁸ Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

mai, modernizált darabok már kevésbé igényesek tisztítás szempontjából és nem szükségesek drága vasalási vagy száraz tisztítási folyamatokkal rendben tartani őket. Kiegészítők részéről nem sok visszajelzést kaptam, alig akadt már a háztartásokban a hanfuhoz korábban kötelező tartozékként kezelt cipő, hajdísz vagy bross. A megkérdezettek mind hétköznapi emberek, akik ápolták a hagyományaikkal való gyökereket. Ám a profi hanfu gyakorlók (*tongpaok*) egész szetteket vásárolnak minden tartozékkal együtt, hogy a lehető legélethűbben tudják a tradíciót prezentálni. Az általános hanfu szettek átlagosan 50-100 dollárba kerülnek (20-40 ezer forint körül⁴⁹), de a komolyabb szettek, amik kézzel készített darabokat tartalmaznak, és egyedi szabáson mennek keresztül akár a több százezer forintos nagyságrendet is elérhetik.⁵⁰ A harminc év alatti korosztály, akik a fő rétegét adják a hanfu viselet gyakorlóinak, hónapokon keresztül is spóroltak, hogy egy komplett szettet meg tudjanak venni.⁵¹ Ez természetesen függ a rendelés helyétől, idejétől és a készítő egyediségétől is. Lehetséges tradicionális, kínai ruhákat vásárolni vagy rendelni tömeggyártótól vagy saját, egyedi varrodától. A tömeggyártott ruhák elérhetőbbek a mindennapi emberek számára, olcsóbb az előállításuk. Ezek az üzletek inkább a fiatal közösséget célozzák meg, modernizálják és alakítják a hanfukat a divat és ízlés változása szerint. Éppen ezért ez a fajta előállítás súlyos kritikákat kapott, ugyanis habár elérhető és így segíti a tradíciók terjedését, túl liberálisnak gondolták a hanfu értelmezését. A másik lehetőség, egy magas minőségű, történelmi háttérrel s tanulmányozó és tökéletes másolatokat készítő gyártó volt, amely egyedileg készíti a ruhákat a megrendelők számára. A folyamat itt hosszabb, akár hónapokba is beletelhet, mire egy teljes szett elkészül. Ez drágább, nem mindenki számára elérhető módja a tradíciók divattal való reprezentálására.⁵² A kutatómunkám során lényegében a fiatalabb generációval dolgoztam együtt, de megkértem őket, hogy amennyiben a szüleiknek vagy akár több generációnak is módjában áll válaszolni, tegyék meg. A fiatalabb generációk kivétel nélkül a tömeggyártott, egyszerűen hozzáférhető darabokra esküdtek és ezeket is vásárolták, míg az idősebbek körében a régebbi ruhák, amik Kínában készültek, drágább, egyedibb hanfu darabok voltak többségben.

⁴⁹ 2022.novemberi árfolyammal becsülve

⁵⁰ Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

⁵¹ Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

⁵² Prof. Bhavani RAMAN - *The Equal Cut: Translating the culture of modern hanfu as capital*, University of Toronto

A legtöbb hanfut árusító üzlet Xi'an, Chengdu és Hangzhou városában található. Az iiMedia Research 2021-es adatai szerint ezekben a térségekben ítélik el legkevésbé a hanfu gyakorlókat akár az utcákon, akár az iskolákban. Az itt élők évente négy vagy öt darab tradicionális ruhát vásárolnak. Egy szett ára itt átlagosan 777 jüan (~45 ezer forint)⁵³ körül mozog.⁵⁴ Az én kérdőívet kitöltőim Peking vagy Shanghai városából származnak, így az ottani érzéseket tudták nekem elmondani, miszerint ezekben a nagyvárosokban különösen nem ítélik el a tradicionális ruhát viselőket, de nem széles körben elfogadott vagy támogatott a viselésük. Egyikük ahhoz hasonlította, mintha Magyarországon, az utcán meglátnánk valakit cowboy csizmában és kalapban sétálni. Nem lenne verbális vagy fizikai erőszak áldozata az illető, nem ítélnék el, de biztosan furcsa tekinteteket vonzana magára.

4) A közösségi média hatása a hanfu terjedésében

Habár a média igen nagy szerepet játszik a hanfu terjesztésében, nem volt ez másképp a kezdetekben sem, mégsem mindig pozitív visszajelzésekkel találkozni. Az egyik kínai újság a kétezres évek elején lehozott cikke szerint a hanfu mozgalom hóbort és figyelemfelkeltés csupán.⁵⁵

Generációs különbségből adódóan a mai fiatalság már a mindennapjait a telefonján éli. Ott rendel ruhákat, onnan tájékozódik az aktuális divatról, ott keres rá a trendekre. Nem csoda tehát, hogy a közösségi média is nagy hatással van többek között a divat mindennapi alakulására. A leginkább közös és ebben a témában érintett platform a Tiktok, amely egy rövid, 30-60 másodperces videókat közlő média app. Sokan töltenek

14-es kép:

<https://generasian.blog/2020/12/16/chinese-tik-tok-fashion-a-new-era-of-creativity/>

⁵³ 2022. novemberi árfolyammal becsülve

⁵⁴ <https://hct.henan.gov.cn/2022/07-24/2492779.html>

⁵⁵ Prof. Kevin, Coleman - A modern image-dress: An image historythe 21st century Han Dress Movement, University of Toronto

fel divattanácsokkal kapcsolatos tartalmakat, valamint külföldi trendekkel kapcsolatos utcai 'paparazzi' videókat. A kínai utcai divat az egyik legnépszerűbb videós téma a médiában, ennek megfelelően rengeteg féle divatot követhetünk. Pár másodperces, összevágott felvételekkel mutatják be a különböző stílusokat akár utcai viseletként, akár kreatív, átalakulós videóban (14-es kép).

Követve ezeket a trendeket már nem csak kínai, egyre több nyugati származású fiatal is magára ölti a tradicionális ruhákat. Egyre elterjedtebb a cosplay (costume-play rövidítése, ami annyit takar, hogy egy személy igyekszik belebújni egy általa kiválasztott fikciós vagy valós karakter bőrébe) is szinte minden korosztály körében, így még egyszerűbben terjedt a stílus ezen, vizuális formája. Ezek az emberek általában átlagos diákok vagy felnőttek, komolyabb történelmi vagy háttértudás nélkül. Látják a videókat, esetleg sorozatot vagy filmet, ahol a történelmi karakter hasonló hanfut visel és megrendelik tömeggyártótól vagy saját maguk megvarrják a kiválasztott kosztümöt. Ezek tömeggyártótól származó hanfuk vagy

anyagminták, nem minden esetben felelnek meg a tökéletes, tradicionális viselet kritériumainak. Viszont sokan, hogy tökéletesítsék a karaktereket és a ruhákat, amikbe szándékoznak belelépni, tanulmányozzák a történelmet, a hátteret és egy mélyebb tudásra tesznek szert a hanfu témakörében. Így több emberhez juthat el a tényleges tudás és a hanfu mozgalmak egyre több helyre elérnek ezáltal.⁵⁶ A mai világban, ahol a legnagyobb trendek egyike az egyediség és a különlegesség kihangsúlyozása, nem pedig a divat követése és a tömegbe olvadása lehetővé teszi, hogy bármely ország bármely pontján, szabadon viseljék a hanfut az emberek, ha elszántak a stílus követése iránt.

Az én érdeklődési körömet a téma iránt szintén a közösségi média indította el ebben az irányban. Különösebb háttértudás nélkül is megragadja az embert a ruhaköltemények összessége, a hagyomány és a modern életfelfogás és kompozíció ötvözete. Akaratlanul is elindítja a kíváncsiságot a mélyebb tudásra és szomjazza az ember a konkrét tényeket az események mögött. Érdekes, összetett erővel bír a média ebben a divat témában is.

⁵⁶ <https://hct.henan.gov.cn/2022/07-24/2492779.html>

VI. Konklúzió és saját előrelépés a kutatással

A korábban említett közösségi média felvetett egy érdekes kérdést a számomra, amit megkérdeztem a kérdőív kitöltőitől is, hogy több szemszögből láthassam a lehetőségeket. A kérdés aköré épült, hogy az ázsiai közösség által prezentált ruhák és kisvideók kivétel nélkül nagy népszerűségnek örvendtek, míg a nyugati származású, de a hanfu ruházat terjesztését gyakorlók gyakran ütköztek rasszista és kirekesztő hozzászólásokba. A trend ilyen szempontból csak a kínaiaké? A visszaérkezett válaszok alapján átlagban azt tudtam leszűrni, hogy nem jelent gondot, ha egy nem ázsiai személy viseli a hanfut, néhány válaszadó még azt is mondta, hogy kifejezetten örülnek annak, hogy a kultúrájuk a rengeteg lenézés, rasszista megjegyzés és kisebbségi különbségtétel miatt valakinek ennyire megtetszik. Viszont azt hozzátették, hogy azt viszont sértőnek vagy offenzívának találják, ha egy (főleg fiatalokat érinti) személy úgy viselkedik és olyan szokásokat követ, amik kultúra idegenek a számára. Egy példa kiemelte a válaszok közül, hogy örül, hogyha kínai ételeket fogyasztanak a különböző kultúrák, boldogan segít a (jelen esetben) magyar barátainak receptekkel, kulturális érdekességeket is szívesen közöl, hiszen érdeklődnek iránta. Ellentétben, amikor erőszakosan tartja valaki a kínai szokásokat, például a hold sütemények ajándékozását vagy egyes esetekben a meghajlást köszönésképp, mert a filmekben vagy videóban ezt látta, azt utánzásnak és kifigurázásnak veszi. Egy huszonnégy éves fiatal azt a választ adta, hogy ő büszke a kultúrájára, viszont a rengeteg bántás és kiközösítés miatt akár az iskolában akár a munkahelyen már nem beszélt erről. Amikor az elmúlt években a baráti körében „egyre többen kíváncsiskodtak a baráti körében, néhányan beszereztek hanfu felső ruházatot a mai divatnak megfelelően és a sminkjükkel is az ázsiai szemet igyekeztek másolni, már úgy érezte, bátran mutathatja kínaiságát. Elment fotózásra egy tradicionális

ruhában, kitette a képeket a közösségi médiájára és pozitív visszajelzést kapott mindenkitől, ami meglepte őt.”⁵⁷

A kulturális kisajátítás is külön témakörként vetődik fel e dolgozatban belül, hogy ha tovább mennék a téma kibontásával. „A kulturális kisajátítás akkor történik, amikor a domináns kultúra az alárendelt kultúrák csoportjaitól kulturális elemeket vesz el, amiket azután az eredeti kontextust mellőzve használ fel.”⁵⁸ Mint ahogy azt a gobertpartners.com weboldalon is olvasni lehet, hasonló témákat feszegetnek már az emberek. Olyan kérdések és válaszok olvashatók a platformon, mint például „Illik e hanfut viselni” vagy „a hanfu egy ruha”? Az általam készített kérdőív válaszai és az olvasott web site-ok alapján azt mondom, hogy egyre inkább elfogadó a társadalom ezzel szemben. Egyre inkább támogató az ázsiai – jelen esetben kínai - nép is a nyugatiakkal szemben és (főleg a kérdőív válaszadóira támaszkodva) valahogy megnyugvással és ösztönző hatással hat rájuk a tudat, hogy a tradíciójuk és történelmük ekkora méreteket öltött és globális területet hódít. Viszont továbbra sem kizárható teljesen, hogy van egy olyan réteg, akik offenzívnek élik meg a kultúra ilyen módú kitérését a világ elé és olcsó divatszérűsítését.

Pontosan tudni, hogy a kínai kormány soft-powerként használja a hanfut Kína mellett. Mindenesetre egyre inkább elterjed a divat és futótűzként jut el mindenkihez a világban. Az országot egyre többen ismerik, a történelmét ez által egyre többen tanulmányozzák. Az identitás keresés viszont még mindig látszik a hanfu fejlődésében. A régi, császárkori darabok újragondolása és gyártása folyamatosan halad, viszont az akkori szín és anyagválasztás feledésbe merül, hogy a modernizációnak eleget tehessenek és eladhassák a darabokat. A különböző dinasztiák különböző stílusjegyei fellelhetők szinte minden mai darabban, sőt akiknek a birtokában van ilyen viselet, szinte mind más és más korabeli, anyagbeli, stílusbeli változatokat képvisel. Ez arra engedett következtetni, hogy habár külső szemmel elég egyértelmű a kínai viselet, alaposabb háttértudás ismeretében viszont a patriotista kulturális keresés még erősen fellelhető a divatban is.

⁵⁷ Kérdőív válasz idézet

⁵⁸ Lengyel Vivien - *A Videójátékok Design Elemeinek Hatása a Játékosok Kulturális Nézeteire*, Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai kar, Interkulturális Pszichológia és Pedagógia MA, 2018, Budapest

VII. Felhasznált irodalom:

Leiyi Lin - *The revival of Hanfu: The rise and fall of a cultural movement*, Vienna, Austria, 2021

Jocelyn Neo and Li Yen – *Reviving Chinese, Han couture (Hanfu)*, Epoch Times, 2017.06-07.
https://image.isu.pub/170604045511-6790cbd7a38709718f1a623878a8b5a6/jpg/page_1.jpg

Aranyosi Zsuzsanna - *DLA értekezés és mestermunka, A divat-öltözék kommunikációs szerepe a 21. században* - „ÁTLÉNYEGÜLÉS”, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola Budapest 2015

Torma Laura – *Kínai divattörténet, ELTE / Kínai divattörténet 2.*, 2021. 03.23. / 2021. 04.13.

Prof. Bhavani RAMAN - *The Equal Cut: Translating the culture of modern hanfu as capital*, University of Toronto

Prof. Adrienne HOOD - *A Pricey Ming: Social media, consumerism and fashion in the 21st Century Hanfu Movement*, Department of History, University of Toronto

<https://hct.henan.gov.cn/2022/07-24/2492779.html>

Zhou Xun, Gao Chunming - *5000 years of Chinese Costume*, China Books & Periodicals Inc., 1987

History & Culture, *Types and Wear Styles of Tang Dynasty Women's Clothing*, 2020.11.10.

MO Zhi Ying – *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering The Past To Know The Future*, Faculty of Law University of Macau, 2017

Liu Yang – *Where Dragons Dwell: 'Power and Beauty in China's Last Dynasty'*, Orientations, Volume 49 Number 1, JANUARY/FEBRUARY 2018

Wu, Juanjuan - *Chinese Fashion: From Mao to Now* (Dress, Body, Culture). Oxford: Oxford International Publishers, 2009.

Du Xin – *Symbolic Boundary and Cultural Awakening of Hanfu* , 2021, 9th International Education, Economics, Social Science, Arts, Sports and Management Engineering Conference
Newhanfu.com

Lengyel Vivien - *A Videojátékok Design Elemeinek Hatása a Játékosok Kulturális Nézetére*,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai kar, Interkulturális Pszichológia és Pedagógia MA, 2018, Budapest

Prof. Kevin, Coleman - *A modern image-dress: An image historythe 21st century Han Dress Movement*, University of Toronto

Függelék: [Kérdőív](#)